

EGÉSZSÉGÜGY

Az innováció Dávidjai és a hálózati Góliátok

Az újító kezdeményezések, a gyökeresen új megoldások megjelenése, a korábbi rendszersémák, közgazdasági alapvetések teljes vagy részleges elengedése a pénzügyi erőforrások hiányában szenvedő térségek fő erőssége lehet, amennyiben kellően bátrak ahhoz, hogy kipróbáljanak addig nem alkalmazott módszereket, elveket. Az innováció Dávidjai és a szuperhatalmak Góliátjai még sosem vívtak ennyire kiegyenlített küzdelmet. Az erő, úgy tűnik, ezúttal is kevés a győzelemhez.

A szervezeti, működési, technológiai, társadalmi vagy akár politikai téren megjelenő rendszerszintű innováció a fejlődő és feltörekvő országok egyik legfontosabb eszközévé válhat a hagyományos gazdasági szuperhatalmakkal való versengés során. Mondhatnánk úgy is, hogy akinek nincs vesztenivalója, annak érdemes néha elhagynia a rég kitaposott utat, hiszen könnyen lehet, hogy a kitartó próbálkozásból egyszer nagy eredmény születik. Ne feledjük: az emberiség történetének összes igazán nagy hatású felfedezését is éppen ennek a kitartásnak és szüntelen problémamegoldási kényszernek köszönhetjük.

Ahogy Gutenberg galaxisa a gondolatok szabad közvetítésének megteremtésével eloszlatta a gyakran évezredes tévhiteket és dogmákat, majd utat nyitott a felvilágosodás korának, korunk internet alapú globális tudása is magában hordozza az új típusú felvilágosodás és a szellemi tőkét előtérbe helyező szuperhatalmak korszakát. Egyetlen újítási iparágakat reformálhat meg, ha az ötleteket, vállalkozásokat egymással összefüggő rendszerbe helyezzük el. A hazai innovációs szektornak éppen ezért az aktív együttműködésre és a folyamatos tudáscserére lehetővé tevő közös piaci lehetőségekre kell fókuszálnia, amelyekben egy-egy újítás szorosan kapcsolódhat egy már működő megoldáshoz, hiszen együttes erővel a nemzetközi piacok Góliátjait is könnyebb legyőzni.

A szabadon áramló szellemi tőkének köszönhetően a mind nyitottabb netes közösségek előtt a gazdasági és társadalmi felemelkedés eddig soha nem látott lehetőségei nyílnak meg. Hamarosan egy olyan világ legfontosabb szereplőivé válnak, amelyben már nem beszélhetünk hagyományos értelemben vett nemzetgazdaságokról, fizikai határokról vagy éppen elvi alapokon nyugvó rendszerekről. A világ jövődjéről rendszeráramlatainak láthatatlan networkjét azok irányítják majd, akik a technológiai fejlettség birtokában nanoszekundumok alatt tudnak nemzedékek hosszú sorára kiható pénzügyi, társadalmi, politikai vagy akár egészségünket közvetlenül érintő döntéseket is hozni. Ebben a talán már tíz éven belül elérkező új világban a hagyományos értelemben vett egészségügyről sem beszélhetünk majd, helyét minden bizonnyal átveszi a globális adatokat hálózati szinten kezelő egészségügyi informatikai ökoszisztéma, melyben algoritmusok szabják személyre a betegségek kezelését.

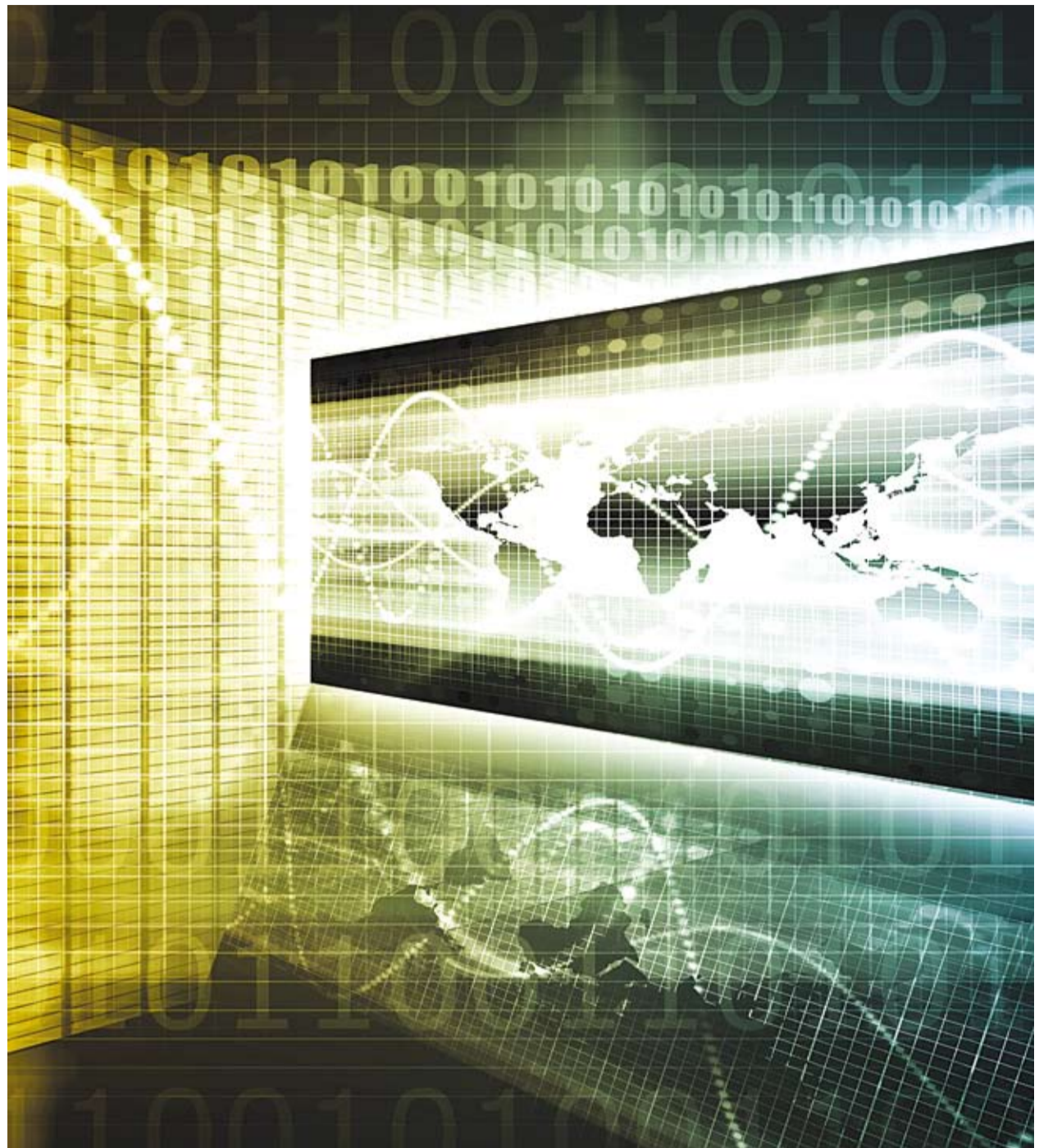
Az egészségügy területén tevékenkedő technológiai óriások a korábbi rendkívül diverzifikált működési területek helyett egyre inkább a nagy rendszerek és platformok fejlesztésére fordítják erőforrásaikat és fokozatosan építik le a lakossági vagy speciális igényeket kielégítő termékek fejlesztésével foglalkozó ágazataikat. Az ok meglehetősen prózai: a rugalmasság, a niche piacokban rejlő lehetőségek meglátása a legtrikább esetben a Góliátok jellemzője. Amennyiben tehát redukcionista szemléletünk helyét átveszi az Egész-t előtérbe helyező gondolkodásmód és cselekvés, Dávid erényeivel felvértezve léphetünk a globális piac hatalmas küzdőterére és könnyedén kihasználhatjuk ellenfelünk részleteket figyelmen kívül hagyó látásmódját. A Google Android,

HEIM PÁL

Az egészséggazdaság hazai szereplőinek újra kell definiálniuk a létüket meghatározó téziseket.

az Apple IOS vagy a Microsoft Windows többmilliónyi alkalmazásának és hardveres kiegészítőjének többségét ma már független cégek fejlesztik, és a lakosság számára elérhető hordozható vagy otthoni használatra tervezett egészségügyi diagnosztikai eszközöket sem a Bosch, a General Electric, a Philips, a Siemens vagy a Samsung fejleszti és gyártja, hanem a területre azonnal ugró sok-sok innovatív Dávid: az iHealth, a Withings, a Fitbit, a Netatmo, a Mio, a Wahoo stb. Bár a lehetőségek kétségkívül óriásiak, az elmúlt 50 év technológiai fejlődése a globális gazdaságot olyan láthatatlan hálózati struktúrává alakította át, amelyben ma már valóban minden mindennel összefügg. Ebben az értelemben például egy, a fejlődést előtér-

A Big Data labirintusában sok tízezer milliárdnyi adat elemzésével szabják személyre a diagnózisokat és a terápiát

be helyező kórháznak szinte semmilyen ráhatása nincs a nála esetleg igénybe vehető innovatív eljárások alkalmazására, hiszen a különböző diagnosztikai és terápiás módszerek protokolljai globális szinten szabályozottak. Az elmúlt év lokális szintről indult madárinfluenza- vagy Ebola-katasztrófája a globális gazdasági szuperhálónak – és a médiának – köszönhetően példátlan gyorsaságú változásokat és a rendszer egészét figyelmen kívül hagyó, pusztán a részek összességére koncentráló megoldásokat eredményezett.

Ma még nem tudhatjuk, hogy ezeknek a döntéseknek vagy éppen kezelési módszereknek a következményeit hosszú távon milyen formában tolerálja majd a Föld és az emberiség egésze. Vitán felül áll, hogy az emberi élet megóvása érdekében néha radikális lépésekre kényszerülhetünk, de nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy mai döntéseinknek és választásainknak az emberiség hosszú távú fennmaradását érintő és éppen ezért mérlegelendő elemei is vannak.

Az egészségügyi innovációknak ezért mindig figyelembe kell venniük a termék vagy szolgáltatás célcsoportokon túlmutató lehetséges (környezeti, szociális, gazdasági, társadalmi és információmegosztási) hatásait is, továbbá semmiképpen sem szabad a vele szoros kapcsolatban álló elemeken kívüli, önálló részegységként megjelenő egyéni vagy társadalmi érdeket képviselő potenciálként értelmezni.

Amennyiben nem így járunk el, nem lehetünk biztosak abban sem, hogy az életminőséget és a gazdaság növekedését rövid távon javító módszereink, eszközeink, technológiáink hosszú távon nem fordulnak ellenünk és hogy – megoldás helyett – nem soradják katalizmába az emberiséget, amelyből aztán lehetetlen lesz kilábalnunk. Sajnos akárcsak a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok egészében, ennek a redukcionista szemléletnek az egészségügyben is megvannak a maga veszélyforrásai. A technológiai fejlettséggel együtt járó specializáció

nap mint nap a Big Data algoritmusokra épülő labirintusát hozza létre, amelyben sok tízezer milliárdnyi adat elemzésével szabják személyre a betegek diagnózisát és terápiáját. Ez persze óriási segítség a gyógyítóknak, de pusztán technológiai alapon nem szabad a területre tekintenünk. A mesterséges intelligencia nem helyettesítheti az emberi érzékenységet, az orvossal, nővérrel történő személyes konzultáció pozitív mentális hatásait. Az innovatív Dávidok által vizionált új egészségügy elsősorban a betegségek megelőzésére és az egészségtudatosság kiterjesztésére koncentrálnak. A fejlesztések javíthatják az egyén egészségbiztonságát, a szakmailag ellenőrzött információk elérését, az orvos-beteg találkozási minőségét, emellett pedig az életmódváltás motivációjának a fenntartását és a betegellátás költségeinek a csökkentését is biztosíthatják (például professzionális otthonápolási szolgáltatásokkal). Bár az egészségügy új korszakának hajnalán járunk, az érezhető és alapvető változáshoz az egészséggazdaság hazai szereplőinek újra kell definiálniuk a létüket meghatározó téziseket:

1. A terület nem lehet a jövőben a részek összessége: az itt dolgozóknak szélesebb, befogadóbb, nyitottabb szemléletet kell elsajátítaniuk, amelyben a betegekkel és az egészséges társadalommal kötött „együttműködési szerződésnek” kell a legfontosabb szerepet szánni.
2. Az egészséggel kapcsolatos tudás társadalmi szintű megosztása és kodifikált fejlesztése az együttműködésen – és nem a versenyen – alapuló társadalmi berendezkedés alapjait is leheteti, amelyben az egyéni érdeket mindig megelőzi a Föld egészéért érzett közös felelősség.
3. A specializáció a jelenleginél szűkebb keretek mellett maradhat fent, melyben ma már a nagyfokú robotizálás is markáns szerepet játszik (gondoljunk csak a ma már világszerte használt az Intuitive Surgical Inc. fejlesztette Da Vinci vagy az IBM Watsonjára), ugyanakkor a személyes orvos-ügyfél

kapcsolatok minősége az okos informatikai eszközöknek köszönhetően jelentősen javulni fog.

4. A fejlesztések az életminőséget is kedvezően befolyásolhatják és új piacok kialakulását is elősegíthetik (ilyen lehet például az orvos-ügyfél kapcsolat minőségére pozitív hatást gyakorló, az adatokat, betegviszajelzéseket feldolgozó, elemző és fejlesztő szolgáltatások, termékek gyártóinak, fejlesztőinek és forgalmazóinak piaca). Ennek pedig már makrogazdasági, sőt globális hatásai is lehetnek. Ha sikerül e lépéseket a jövőre koncentrálni, összehangolnunk és egy, a jelenleginél sokkal nyitottabb egészségügyi rendszert létrehozunk, amelyben az egészségügyi rendszerre mint a makrogazdaság egészének másokkal szoros kapcsolatban álló egészére tekintünk, akkor a ma még szűk részterületeken tapasztalható fejlődés az egészséggazdaság, a nemzet és a globális gazdaság minden szereplőjére kihathat.

A magyar egészségügy a talán nem is olyan távoli jövőben globális értékek létrehozójává, akár a fejlődés egyik motorjává is válhat – ha képesek vagyunk a rövid távú egyéni hasznosítást a hosszú távú, globális jövőtervezésre, az együttműködésre, a nyitott és innovatív gondolkodásra, valamint az ismeretek megosztására cserélni. Ideje tehát, hogy a rész megoldások és a lyukak betömése helyett rendszerszinten is összefogjunk.

A jövő egészségügyét építő résztvevők mindegyikének intelligenciára, önmagunkon túlmutató, a jövőt előtérbe helyező, lokális szinten meghozott, de globális kontextusba helyezett cselekvési tervek és bizony bátorságra van szükség ahhoz, hogy az újat, a szokatlant válassza a mainstream helyett. Tiszta szívvel hiszem, hogy rendelkezünk ezekkel az értékekkel és a lehető legjobban használjuk majd fel szellemi tőkénket. Mert csak a gondolkodó Dávidok képesek legyőzni a sok Góliátot.

Heim Pál stratégiai igazgató,
Heim Pál Alapítvány